

Unni Karlsson
Enheten för samhälle och kulturmiljö
010-2239363

fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.sba.bb@regeringskansliet.se

Remiss om Boverkets rapport Mått på bostadsbristen - förslag på hur återkommande bedömningar ska utföras (Rapport 2020:21)

Er beteckning: Fi2020/05250

Länsstyrelsens ställningstagande

Länsstyrelsen ser positivt på intentionen att införa en nationell modell för att beskriva, definiera och mäta bostadsbrist och anser att detta kan stärka och synliggöra bostadsmarknadens särskilda behov. Genom särskild analys av vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på bostadsmarknaden kan också kommunernas möjligheter att stärka sina egna mål och strategier för bostadsbyggande och utvecklingen av det befintliga beståndet förbättras.

Länsstyrelsen tillstyrker således förslaget till modell för att beräkna bostadsbristen, dock med reservation för ett fåtal principiella synpunkter.

Länsstyrelsens synpunkter

Av rapporten framgår att Boverket analyserar bostadsbrist utifrån bemärkelsen bostadsbehov. Detta undersöker alltså hur många hushåll som har en otillräcklig boendestandard i förhållande till vad som är önskvärt. Vad som är en rimlig bostad definieras enligt sex behovsbaserade kriterier: boendestandard, boendeyta, boendekostnad, geografiskt läge, hur länge bostaden disponeras samt tid för att hitta en ny bostad. De två mått som bäst sammanfattar bostadsbristen är antalet trångbodda hushåll och antalet hushåll med ansträngd boendeekonomi. Länsstyrelsens bedömning är att valet av kriterier är rimliga.

Genom modellen erhålls en siffra på hur många hushåll som bor trångt med små ekonomiska möjligheter att ta sig ur sin situation. Siffran presenteras på nationell, regional och lokal nivå.

I enlighet med promemorian Ett bättre underlag för att bedöma bostadsbristen (Ds 2021:2) ska beräkningarna användas som underlag för politiska beslut i bostadsförsörjningsfrågor. Länsstyrelsen bedömer att underlaget kan verka som kommunens primära kunskapsunderlag för beslut om bostadsförsörjningsåtgärder tillsammans med kommunens egen analys över hushållens sammansättning,

demografi och bostadsbestånd som tas fram i samband med arbetet med riktlinjer för bostadsförsörjningen enligt lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

Överlag ställer sig Länsstyrelsen positiv till modellen som framstår som gedigen och tydlig. Med hänsyn till bostadsmarknadens relativt snabba utveckling är det också positivt att beräkningarna föreslås genomföras varje år. Ökad kunskap om vilka hushåll som påverkas mest av bostadsbristen är ett viktigt planeringsunderlag nationellt, regionalt och lokalt och genom särskild analys av vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på bostadsmarknaden kan också kommunernas möjligheter att stärka sina egna mål och strategier för bostadsbyggande.

För Gotland är dock den bostadssociala utmaningen inte enbart en fråga för hushåll med låga inkomster, marknadssituationen påverkar även de som borde ha råd att ordna boende på egen hand varför Länsstyrelsen har några principiellt viktiga synpunkter på modellen.

Boverket har valt att använda det så kallade residualmåttet för att beräkna rimlig boendekostnad i förhållande till disponibel inkomst. Måttet beräknas som antalet hushåll som inte har en disponibel inkomst som täcker både baskonsumtion (enligt Socialstyrelsen) och schabloniserade boendeutgifter. Med hänsyn till Gotlands utgångsläge med höga bostadspriser, omfattande köptryck och lång bostadskö riskerar residualmåttet slå fel då många fler än de grupper som identifierats i Boverkets modell inte kan flytta till en bostad som svarar mot dess behov. Länsstyrelsen föreslår därför att Boverket vidare utreder hur residualmåttet kan kompletteras så att även de som ligger strax över residualmåttet fångas in.

Länsstyrelsen bedömer även att modellen inte fångar vissa grupper, exempelvis de som skulle vilja flytta till länet för studier eller arbete men som på grund av bostadssituationen inte har möjlighet till detta. Ytterligare en sådan grupp är unga som ännu bor hemma hos sina vårdnadshavare. Dessa grupper är relativt stora på Gotland men blir inte synliga genom modellen. Modellen fångar inte heller hushåll som enligt registerdata har en rimlig bostadssituation, men som har svårt att realisera en önskad - eller nödvändig - separation på grund av svårigheter att lösa boendet.

Sammanfattningsvis bedömer Länsstyrelsen att det kan finnas svårigheter för Boverket att synliggöra och analysera alla bostadsbehov med hänsyn till tillgänglig statistik. Det är viktigt att Boverket är tydliga med dessa svårigheter och potentiella mörkertal.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Peter Molin med samhällsplanerare Unni Karlsson som föredragande. I handläggningen har även handläggare Marie-Louise Sehlgård, enheten för social hållbarhet och beredskap deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.